

FORREST GUMP - MASUMİYETE KOŞAN ADAM

Seyrettiğim sayısız film içinde beni derinden etkileyen, pek çok sahnesini gözyaşlarıyla izlediğim bir filmdir Forrest Gump. Bu filmde neler anladığımı, “ay çok beğendim şekerim” tarzında duygusal bir yaklaşımla değil, belli bir felsefe ile sizlere aktarmaya çalışacağım.

Filmin içinde Amerika tarihine ve Amerikan yaşam tarzına çeşitli göndermeler var. Örneğin Watergate Skandalı, John Lennon’un öldürülmesi gibi. Bunlar hemen her ülkede görebileceğimiz türden skandallar, politik oyunlar ve suikastler. Dolayısıyla, yerel unsurlara takılmadan filmin akışında gizlenmiş mesajlara ulaşmaya çalışmaktayım.

Forrest Gump zeka bakımından yetersiz fakat şaşılacak bir doğallığa, içten gelen bir sevgiye sahip olan bir insan. Bin türlü ayak oyunu ile yaşayan bir toplum ile Forrest Gump’ın masumiyeti ortaya büyük bir çelişki ve seviyeli bir toplum eleştirisi çıkarmakta.

Gump’ın göze çarpan ilk özelliği onun hiçbir konuda iddialı olmaması ve rekabetçi bir tutum içine girmemesi. Hafif otistik yapısıyla Gump, ortalama bir insanı zorlayacak bazı şeyleri rahatlıkla yapabilmekte. Hızlı koşmak, pinpon oynamak gibi. Dahası, Gump, içinde yaşadığı toplumun çalışma dinamiklerini hiç bilmemekte. O, kendi yalın dünyası içinde elinden geldiğince çırpınan ve dümdüz yaşayan bir insan. Ayrıca, yürekten seven bir insan.

Önce aşkından başlamak istiyorum. Forrest Gump’ın aşkı sinemada seyrettiğim en yoğun, duygu yüklü ve saf aşklardan biri. Çocukluk arkadaşı Jenny’e âşık oluyor. Fakat içten içe Jenny’nin çok akıllı ve güzel bir kız olduğunu, kendisinin onun yanına pek yakışmadığını bilmekte. En güzel yanı ise, asla sevdiği kıızı sahiplenmeye kalkmıyor. Çok kısa olarak

Jenny karakterine değinmek isterim. Gump'ın yerinde ben olsam, ben de o kızı âşık olurum. Jenny, Amerika'nın rekabetçi sistemine başkaldıran, arayış içinde olan ve bu arayışın bedelini çok acı şekilde ödeyen bir kız. Dilese büyük bir şirkete kapağı atar, işinde yükselir, geliri iyi olan birini bulup evlenir ve sistemin mükemmel bir parçası olabilirdi. Ama Jenny, kusursuz bir aşk, barış dolu bir yaşam özlemi peşinde koşarken, ona hiç layık olmayan tiplere kapılan, uyuşturucuya alışan, vücudunu ve hayatını mahveden bir kız. Amerikan jargonu ile ifade edersem, o bir kaybedici "loser". Herkesin timsah gibi birbirine saldırdığı bir sistemde Jenny gibi iyi niyetli insanların ezilmesi zaten ayrı bir trajedi.

Akıp geçen yıllar içinde Forrest Gump sevgilisi Jenny'i uzaktan takip ediyor. Yıllar sonra, Jenny kendisine mecburiyetten dolayı geri döndüğünde çok insanın yapamayacağı bir şeyi yapıyor Gump. Kızı yargılamıyor, ona kaç erkekle yattığının hesabını sormuyor, üstünlük taslamaya çalışmıyor. Onu öylece seviyor. Eğer yeryüzünde aşk denen bir şey gerçekten varsa, sanırım buna benzer bir şey olmalı. Sahiplenmeye ve kontrol etmeye çalışmayan saf sevgi.

Kendi hayat mücadelesi içinde Gump, yüzeysel olarak bakıldığında onu yargılayabileceğimiz her şeyi yapıyor. Orduya yazılıyor. Emirleri harfi harfine yerine getiriyor. Bir sürü tesadüfler sonucunda çok zengin oluyor. Ama o bir savaşçı değil, bir kapital meraklısı da değil. Hayat tüm bunları ona sunuyor ve Gump sessizce alıyor onları. Forrest Gump'ın hayatla ilgili hiçbir şeyi "anlamadan" takındığı tutum, aslında kendini çok akıllı zanneden insanların tutumundan daha bilgece. Gump siyaseti bilmiyor, kimseye dünyanın nasıl kurtarılacağı konusunda nutuk çekmiyor. Gump, yaşamı ve ölümü öylece kabulleniyor ve asla bir bilgelik iddiası olmadan gayet bilgece bir yaşam sürüyor. Filmin bir sahnesinde, kanser olan annesi Gump'ı yanına çağırıp artık öleceğini söyleyince Gump gayet basit bir soru soruyor:

– *Neden anne? Neden ölmek zorundasın?*

Annesi ona, sırası gelen herkesin bir gün öleceğini söyleyince Gump olduğu gibi kabul ediyor bu cevabı. Ölüm karşısındaki bu sade duruş, -hayvanların hep sahip olduğu ama biz akıllı insanların kaybettiği bu duruş- gerçekten saygıya değer. Peki, annesinin verdiği cevap doğru mu veya yeterince aydınlatıcı mı?

İşte Gump tiplemesinin en dikkate değer yönü burası. Kendi annesi dahil olmak üzere, Gump herhangi bir konuda bir cevap aldığı zaman onu öylece kabullenen ve cevabın gerektirdiği davranışı yerine getiren bir insan. Epey aptalca görünmekte. Verilen her cevabı öylece kabul edersek, başkaları tarafından yönetilmeye açık mükemmel bir piyon olmaz mıyız? Bir yönü ile evet. Ama toplumdaki diğer insanlar Gump'dan daha mı akıllı? Neticede milyarlarca insan vatan sevgisi, toplum düzeni, ölüm gibi konularda birilerinin verdiği cevabı "öylece" kabullenip yaşamıyorlar mı? O zaman, Gump'ı aptal yapan, diğerlerini ise "akıllı" kabul etmemizi sağlayan şey ne? Herkesin kendince bir avuntusu, kendi doğruları yok mu? Gelin şimdi açalım şu "akıl" konusunu.

Bence filmin ana mesajını oluşturan en çarpıcı sahnesine geliyorum. Günlerden bir gün, Gump evinin bahçesinde amaçsızca otururken aniden içinden gelen bir hisle koşmaya başlar. Kasaba sınırına kadar koşar. Sonra, hazır buraya kadar gelmişken bari komşu kasabaya koşayım der ve koşar. Komşu kasabaya geldiğinde eyaletin tamamını koşmaya karar verir. Sonra diğer eyalet derken ülkenin okyanusla birleştiği yere kadar koşar. Böylece uzun bir zaman boyunca koşar ve toplumun dikkatini çeker. Sonunda birileri onun büyük bir "bilge" olduğunu düşünüp peşine takılır. Böylece Gump, arkasındaki hayran kadrosuyla birlikte koşar, koşar. Sonunda çok yorulur ve geri dönmeye karar verir. "Müritleri" onun durduğunu görünce, hayata ait büyük bir sırrı açıklayacağını düşünerek heyecanla beklerler. Fakat Gump onlara aldırmadan evin yolunu tutunca, içlerinden biri sorar:

– Peki, biz ne olacağız?

İşte insanların aptallığının sınırsızlığını ortaya koyan müthiş bir sahne. Gump, her zaman olduğu gibi masumdur. Kimseye bilgelik iddiasında bulunmamış, kimseyi kendi yoluna çağırmamıştır. Onlar kendileri gelmişler ve aradıkları cevabı bulamayınca derin bir hayal kırıklığı yaşamışlardır. Toplum düzeni de böyle işlemez mi? Birileri koşar ve başka birileri onların peşine takılır. Üstelik, çoğunlukla, koşuya başlayanlar peşlerindeki insanları açıkça aldatırlar. Bunların bir kısmı yaşam gurusu, bir kısmı manevi alemden mesajlar getiren bir şeyh olduklarını iddia eder ve bu aptallık koşusu yüzyıllar boyunca sürer gider. Kendi yolunda koşanları az çok anlayabiliriz. Bir hedefleri vardır. Ya onların peşine takılanlar? İşte “sihir” burdadır. Birilerinin peşinde koşanlar, ardından koştukları kişinin aracılığıyla kendilerini önemli, “aydınlanmış”, “ermiş” gibi gösterme derdindedirler aslında. Kimin peşinden koştukları farketmez, herkes birilerinin peşinde koşar ve ortaya şaşırtıcı bir durum çıkar. Birilerinin peşinde koşanlar, içten içe, yanlış yolda koştuklarını anlasalar bile, yol o kadar ilerlemiş ve hayat o kadar kısalmıştır ki, bir hiç uğrunda koştuklarını kendilerine bile itiraf etmekten korkarlar. O zaman, tekrar sormak isterim; kim aptal, kim akıllı?

Peki, bunca koşuşturmaya karşılık hayat hiç mi bir şey vermez bizlere? Vermez olur mu? Elimize bir iki külah dondurma tutuşturur ve onu yalayarak mutlu oluruz. Bir sahnede Gump poposundan vurulur. Yatırıldığı hastanede ona bol bol dondurma verirler ve Gump sevinç içinde konuşur:

– Poponuzdan vurulmanın en güzel yanı nedir, biliyor musunuz? Dondurma, bir sürü dondurma!

Bu basit gibi görünen sahnede ağladığımı itiraf etmeliyim. Aptallığımızı yüzümüze vuran, ne kadar alçakça kullanıldığımızı gösteren mükemmel bir sahneydi. Gerçek hayatta bir sürü insan ellerine tutuşturulan “dondurma” ile avutulmaz mı? Bir annenin çocuğu cepheye gönderilir. Kimbilir hangi kalantoru daha da zengin edecek bir savaşta bacaklarını kaybeder veya paramparça olmuş cesedi gözleri yaşlı ailesine tumturaklı bir törenle teslim edilir ve bir araba dolusu laflar edilir:

– Vatanımızıın selametiıııı veeee yüce dinimiziiin bekası içiın şehit düşmüüüş bu evladımız ...

Tüm bu nutuklar atılırken, cenazedeki politikacılar, bazı hacı yatmaz tipler devlet ihalesindeki ranttan ne kadar pay alacaklarını düşünerek durumu idare ederler. Topluluk dağılır, cenaze toprağa verilir, imam efendi şehit düşen çocuğun ne büyük bir manevi mertebeye eriştiğini anlatan kısa bir vaaz verir ve herkes kendi yoluna çeker gider. Geride, kendisi ve oğlu kullanılmış bir aile, bir gün bit pazarına düşecek bir plaket ve biraz dondurma kalır. Yala, keyfini çıkar, ötesine karışma...

Bu yazdıklarına milliyetçi görüşe sahip olan insanlar itiraz edebilir. Efendim, şehitlerimiz olmasa sen bu ukalaca lafları edebilir miydin acaba, diyenler olabilir. İtiraz etmem. Neticede çark böyle dönüyor. Herkesin kendi kutsalı, kendi şehitleri var. Çinli aile de böyle teselli buluyor, Amerikalısı da böyle düşünüyor; ... efendim, Ruslar, Japonlar, Araplar vs .... herkes kendi şehidini kutsayıp duruyor. Bu arada parçalanmış cesetler tabutlara dolduruluyor, yeni yeni nutuklar atılıyor, ama işin en güzel tarafı:

“bol bol dondurma dağıtılıyor ve hayat bizi popomuzdan vurmaya devam ediyor.”

Bunların hiçbirini anlamadan yaşayan Forrest Gump’ın masumiyeti, kitaplıklar dolusu tezden, binlerce sayfalık ağıdalı analizden daha çok şey ifade etmiyor mu?

Elbette, tüm bu hengamenin ortasında, kendimizin ayrıcalıklı ve “hak yolda” olduğunu zannetmemizi sağlayan kocaman bir avuntumuz var. Din. Tanrı. Her ne ise. Hiç kimse, haybeye öldük diyemediği için, yani başka şekilde anlatmam gerekirse, kimse yanlış yolda yanlış kişinin peşinde yıllarca koştuğunu itiraf etmeye yanaşmadığı için, herkesin dört elle sarıldığı ilahi komedyaya. Yüce İsa, kutsal babamız, alemlere rahmet olarak gelen nebi, aydınlanmış Buda, ulusumuzun koruyucusu aziz bilmemne efendimiz ... sayın sayabildiğiniz kadar. Bir başka sahnede, Gump, çok sevdiği teğmen Dan ile konuşurken, televizyonda bir Hristiyanlık kuruluşunun ayini gösterilmektedir. Hayatı mahvolan ve isyan eden teğmen Dan sorar:

– İsa’yı bulabildin mi Gump?

– Onu aramam gerektiğini bilmiyordum efendim.

Kendi saflığı içinde mükemmel bir cevap! İnsanlar ararlar, çünkü onlara birilerini aramaları gerektiği öğretilmiştir. Böylece, neden illa birilerini aramaları gerektiğini sormadan, insanlar mükemmel olduklarını inandıkları bir modeli aramaya başlarlar.

Burda, önemli olan, gerçekten bir modelin varolup olmaması değildir. Önemli olan şey, arayışın kendisidir. Böylece bir sürü insan, kendi içinde saklı duran özü, kendinde olan İsa'yı, kendinde olan Buda'yı bulamadan yaşar gider. Püf noktasına geliyorum. Ne İsa'yı, ne Muhammed'i, ne de Buda'yı veya başka birini kötülemek niyetinde değilim. Benim eleştirdiğim şey, insanların sınırsız, sonsuz taklit arzuları ve boşuna yaptıkları koşular. Yıllar önce, felsefeci Nietzsche, kendilerini kırbaçlayarak, aç bırakarak veya bir izbeye kapanarak "aydınlanacaklarını", aynen İsa gibi olacaklarını zanneden sürüye şu cevabı vermişti:

– Zavallılar. Sadece bir tane İsa vardı ve çarmıhta öldü!

Burda temel sorun, İsa isimli bir insanın gerçekten yaşayıp yaşamadığı veya yolunun en doğru yol olup olmadığı değil. Temel sorun, bir insanın kendisi olacak yerde, bir başkası olmaya çalışması. İşte Forrest Gump bu yüzden, geriye kalanların hepsinden üstün. O, en azından kimseyi taklit etmek için uğraşmadı. Tüm aptallıklarıyla, tüm saflığıyla kendisi oldu, kendi olarak yaşadı.

Neticede, konuyu toparlıyorum. Forrest Gump para hırsına kapılmadan para kazandı. Bilge olmaya çalışmadan takdire değer doğallıkta bir hayat sürdü. Sahiplenmeye kalkmadan sevdi. İnsanlara hiçbir ders vermeye çalışmadan onları etkiledi. Kimseyi kullanmayı düşünmeden kendince tanrıya inandı.

Ne yazık ki, Forrest Gump sadece hayal ürünü bir karakter. Forrest Gump "iyi" kelimesini hak eden iyi bir insandı. Çünkü kendi üstünlüğünü ispat etmek gibi bir hırsı yoktu.

İnsanlar çatışırlar. Maddi gereksinimlerine ek olarak, insanlar kendi doğrularını ispat etmek için çatışırlar. Hep aşk, sadakat, vatan, din, namus gibi kavramlar uğrunda, yani iyi bir yolda yapıldığı iddia edilen bu çatışmalardan sonsuz kötülükler doğar. Fakat, herkes kendi yolunda o kadar mutludur ki, kimse yolun sonunda ne olduğunu kendine sormaz. Sadece koşarlar.

Film hakkında yazabileceğim daha bir sürü şey var ama sanırım bu kadarı yeter.

Bana, haklı olarak, peki sen hiç mi aldanmadın diye sorabilirsiniz. Aldanmaz olur muyum. Defalarca aldandım ve sayısız insan gibi ben de popomdan vuruldum. Fakat -aramızda kalsın- size bir şey söyleyeyim:

Poponuzdan vurulmanın en güzel yanı nedir, biliyor musunuz? Dondurma, bir sürü dondurma!

Saygılar

[status draft]
[nogallery]
[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category mizah]

[tags FİLM & DİZİ DOSYASI, LEVENT ERTÜRK, FORREST GUMP]